Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2022

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Stair

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA 2022

SCÉIM MARCÁLA

STAIR
An Nua-Aois Déanach

ARDLEIBHÉAL

Nótaí Mínithe Marcála Ar Líne

Siombail	Cur síos	Arna Léiriú
[ ]	Lúibíní cearnógacha	Léirítear tús agus deireadh an ailt ar cheart Marcanna Carnacha (MCanna) a bhronnadh dóibh
✓	Tic (bán)	Bailí/ceart/ábhartha/le tuillteanas (ní bhronntar aon mharc ar thic bán)
0	Náid	Náid bronnta
✓5	Tic le huimhir	Tic le luach na marcanna bronnta (e.g. 5 mharc)
P5	Barraíocht marcanna ailt	Mar ar bronnadh an marc ab airde MCanna incheadaithe ar fhreagra, bronnfar marcanna measta ar aon ábhar breise le luach náid i gceist (e.g. 5 "mharc")
✗	Crosáil/X	Neamhbhailí/mícheart/neamhábhartha
⌇	Líne chorrach cheartingearach	Leathanach/roinn a chonaic an ceartaitheoir
——	Líne chothrománach	Cuir líne faoi
GF	Gan Freagra	Níor freagraíodh an cheist

Tabhair do d'aire: b'fhéidir nach mbainfeadh roinnt nótaí mínithe le hábhar maidir le scripteanna ar leith.

AN TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

LÉITEAR AN tIOMLÁN SULA MARCÁILTEAR AON NÍ!

PLEAN IMLÍNEACH (15 marc)

Foinsí a lua = 6 mharc Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar trí fhoinse chuí a lua.

Gach foinse chuí a lua go cruinn = 2 mharc

Údar agus teideal amháin = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (e.g. foilsitheoir, dáta) = 1 mharc

2 mharc x 3 = uasmhéid 6 mharc maidir le trí fhoinse

N.B. 'Ní ghlacfar le gnáth-théacsleabhair scoile mar fhoinsí oiriúnacha chun críche staidéir thaighde.' RO/CNCM Treoirlínte, lch 14.

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Maidir le gach ceann de na trí chritéar, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Sainiú agus bunús	***Aidhmeanna a shonrú***	***Cur chuige a shonrú***
(uasmharc = 3 mharc)	(uasmharc = 3 mharc)	(uasmharc = 3 mharc)
Go han-mhaith = 3	Go han-mhaith = 3	Go han-mhaith = 3
Go maith = 2	Go maith = 2	Go maith = 2
Réasúnta = 1	Réasúnta = 1	Réasúnta = 1

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 mharc)

Tagairt a dhéanamh do láidreachtaí agus/nó laigí na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt do na TRÍ fhoinse GO LÉIR	***Sármhaith:*** 22-25 marc ***An-mhaith:*** 17-21 marc ***Go Maith:*** 13-16 mharc ***Réasúnta:*** 9 marc-12 mharc ***Lag:*** 0-8 marc
Gan ann ach tagairt do DHÁ fhoinse	***Sármhaith:*** 15-17 marc ***An-mhaith:*** 12-14 mharc ***Go Maith:*** 9 marc-11 mharc ***Réasúnta:*** 6 mharc-8 marc ***Lag:*** 0-5 mharc
Gan ann ach tagairt d'fhoinse AMHÁIN	***Sármhaith:*** 8-9 marc ***An-mhaith:*** 6 mharc-7 marc ***Go Maith:*** 4-5 mharc ***Réasúnta:*** 2-3 mharc ***Lag:*** 0-1 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

Eolas ar an stair – 25 marc Críochnúil cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	***Sármhaith:*** 21-25 ***An-mhaith****:* 16-20 ***Go maith****:* 11-15 ***Réasúnta****:* 6-10 ***Lag****:* 0-5
Scileanna taighde – 15 mharc – Mar shampla Taighde sách domhain léirithe Úsáid na bhfoinsí Plé cóir cothrom ar na ceisteanna	***Sármhaith:*** 13-15 ***An-mhaith****:* 10-12 ***Go maith****:* 7-9 ***Réasúnta****:* 4-6 ***Lag****:* 0-3
Cur i Láthair – 10 marc Litearthacht Comhleanúnachas Leagan Amach	***Sármhaith:*** 9-10 ***An-mhaith:*** 7-8 ***Go maith****:* 5-6 ***Réasúnta****:* 3-4 ***Lag:*** 0-2

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir é seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.

Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine, agus marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Sármhaith: 9-10
An-mhaith: 7-8
Go Maith: 5-6
Réasúnta: 3-4
Lag: 0-2

Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB) (100 marc)

1. Léirthuiscint (20 marc)

(a) Mar fhreagra ar mholadh Lockwood nach mbeadh an dara hollscoil TÉ lonnaithe i nDoire. 5M

(b) Conbhua gluaisteán chuig foirgnimh na parlaiminte i mBéal Feirste/Stormont. 5M

(c) Breathnaíodh orthu mar fhealltóirí i nDoire/thacaigh siad le Cúil Raithin seachas a gcathair féin. 5M

(d) Ceacht in eagrúchán/conas agóid a dhéanamh in aghaidh éagóra. 5M

2. Comparáid (20 marc)

(a) **Is ea,** aontaíonn an dá dhoiciméad gur dhiúltaigh coiste Lockwood Doire mar shuíomh ollscoile nua do Thuaisceart Éireann agus léiríonn an dá cháipéis gur ghlac rialtas Thuaisceart Éireann le moladh Lockwood.
Glac le freagraí a áitíonn nach n-aontaíonn an dá dhoiciméad le hábhar Thuarascáil Lockwood.

D'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith i measc na bpointí tacaíochta:

- Tá moladh Lockwood intuigthe i ndoiciméad A. Is "mothúchán dian díchreidimh" é freagairt mhuintir Dhoire maidir le conclúid Lockwood.
- I ndoiciméad A, eagraíonn muintir Dhoire agóid i gcoinne mholadh Lockwood.
- Tá "uafás" ar go leor daoine i nDoire nuair a thuigeann siad nár thacaigh roinnt daoine Aontachtacha mór le rá sa chathair leis an gcathair mar shuíomh don ollscoil nua, dar le doiciméad A.
- Luaitear i ndoiciméad A gur thug an Príomh-Aire O'Neill neamhaird ar an agóid agus gur chinn rialtas Stormont an dara ollscoil sa Tuaisceart a lonnú i gCúil Raithin.
- Deirtear go soiléir sa chéad alt de dhoiciméad B gur mhol Tuarascáil Lockwood "go ndéanfaí ollscoil nua do Thuaisceart Éireann a shuíomh i gCúil Raithin" agus gur "seachnaíodh" Doire.
- Úsáideann muintir Dhoire "gníomh díreach measartha" chun agóid a dhéanamh in aghaidh an mholta.
- Tugann Doiciméad B le tuiscint gur ghlac an rialtas le moladh Lockwood agus é ag rá gur "theip" ar na héilimh ar an ollscoil a lonnú i nDoire.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:
Sármhaith = 5 marc Go han-mhaith = 4 marc Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc Lag = 0-1 mharc

Freagair agus tagairt agat don dá dhoiciméad = 5M uasmharc 10M

(b) Tugann an dá dhoiciméad le fios go raibh Náisiúnaithe agus Aontachtaithe aontaithe in aghaidh Thuarascáil Lockwood ach deir an dá dhoiciméad freisin gur bhain Aontachtaithe áirithe an bonn de na hagóidí trí thacaíocht rúnda a thabhairt do Chúil Raithin mar an suíomh don ollscoil nua.

D'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith i measc na bpointí tacaíochta:

- I ndoiciméad A, deir an tEaspag Daly go raibh "an dá thaobh de phobal Dhoire, Náisiúnaithe agus Aontachtaithe" i láthair ag an gcruinniú poiblí agus go raibh "gach duine ar an aon intinn".
- I ndoiciméad A, tugann an fhíric gur ghlac "an chuid is mó de na gluaisteáin" i nDoire páirt sa chonbhua gluaisteán go Béal Feirste le fios go raibh Náisiúnaithe agus Aontachtaithe araon páirteach san agóid.
- Tagraíonn doiciméad A, áfach, do dheighilt laistigh d'Aontachtaithe i nDoire, cuid acu a chuir go rúnda i gcoinne lonnú na hollscoile nua sa chathair. Spreag gníomhartha na "nAontachtaithe mór le rá seo, mórshaoránaigh Dhoire" "uafás i measc cuid mhór de dhaonra Dhoire".
- I ndoiciméad B, deir Inez McCormack gur "aontaigh Tuarascáil Lockwood an chathair in uafás".
- Déanann McCormack cur síos níos mine ar na deighiltí laistigh den Aontachtachas. Tagraítear do na hAontachtaithe a thacaigh go rúnda le Lockwood mar "Lundys an lae inniu" nó mar fhealltóirí. Tá gníomhartha na "Seacht bhFear Gan Ainm" i gcodarsnacht leis an "ionsaí fíochmhar" ar Thuarascáil Lockwood a sheol "MP Aontachtach radacaí, Desmond Boal".

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:
Sármhaith = 5 marc   Go han-mhaith = 4 marc   Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc   Lag = 0-1 mharc

Freagair agus tagairt agat don dá dhoiciméad = 5M uasmharc   10M

3. Criticeas (20 marc)

(a) Féadfaidh iarrthóirí tuairimí dearfacha agus/nó diúltacha a thabhairt ar luach dírbheathaisnéise mar bhunábhar stairiúil.

D'fhéadfadh sé go gcuimseodh freagraí pointí dá leithéid seo:

- Is foinse phríomha é, a scríobh finné súl ar na himeachtaí a gcuirtear síos orthu.
- Le dírbheathaisnéis is féidir freagairt phearsanta an duine aonair a fháil ar imeachtaí tábhachtacha poiblí. Léiríonn cur síos Daly "mothú dian díchreidimh" i measc mhuintir Dhoire an mothúchán preibe gur seachnaíodh an chathair.

- Tugann dírbheathaisnéis Daly léargas ón talamh aníos dúinn ar imeachtaí seachas cuntas ó bharr anuas ó pholaiteoir nó léargas ón taobh amuigh ó iriseoir/acadúil, etc.
- Is féidir le dírbheathaisnéis mothú báúil tuisceana a éascú maidir le himeachtaí, amhail éisteacht leis na "hóráidí paiseanta" ag an "gcruinniú poiblí plódaithe" nó cuairt a thabhairt ar Stormont don chéad uair.
- Is féidir le dírbheathaisnéis feasacht an phobail atá ag dul i méid i leith duine aonair a léiriú, mar shampla an tAth. Daly ag cur síos ar thús a bhainte le gnóthaí poiblí. Ba é sin "an chéad uair ag cruinniú poiblí den chineál sin" dó. Ba é seo a chéad chuairt ar Stormont, agus bhí sé "tógtha" leis an "foirgneamh ollmhór... an tsráid fhada chuige...".
- B'fhéidir go bhfuil tábhacht phoiblí ag baint leis an duine aonair féin. Anseo, feicimid an tEaspag Daly amach anseo, a raibh ról lárnach aige i nDomhnach na Fola agus in imeachtaí eile, ag cur síos ar an gcaoi ar ghlac sé páirt i ngnóthaí poiblí ar dtús.
- Is rud maith í dírbheathaisnéis maidir le mothúcháin a chur in iúl, chomh maith le hábhar fíorasach. Déanann Daly cur síos ar mhothúcháin "dhíchreidimh" i nDoire, ar an gcaoi a raibh Stormont agus lucht agóide Dhoire "iontach" (ina thuairim féin), agus ar an bhfrustrachas a bhí ann nuair a dhiúltaigh O'Neill "liobrálach líomhnaithe" don agóid.
- Tugann dírbheathaisnéis deis don scríbhneoir, atá ag breathnú siar ar imeachtaí a shaoil/a saoil, imeachtaí a chur i gcomhthéacs. Léiríonn conclúid Daly "nach mbeadh rudaí mar a chéile arís" go raibh conspóid Ollscoil Chúil Raithin mar phríomhphointe i stair Dhoire agus Thuaisceart Éireann.
- D'fhéadfadh míbhuntáistí a bheith ag baint le dírbheathaisnéis freisin. Tá dírbheathaisnéis teoranta do pheirspictíocht duine amháin nach mbeadh a fhios aige nó aici na fíricí go léir a bhaineann le himeacht ar leith.
- Is é dearcadh Daly ná dearcadh ó shagart Caitliceach (easpag níos déanaí) i nDoire agus b'fhéidir go bhfuil a thuairimí claonta. Cuireann sé síos ar Terence O'Neill mar dhuine "liobrálach líomhnaithe" rud a thugann le tuiscint nach raibh Ó Néill liobrálach ar chor ar bith.
- Is dócha gur chuir stádas níos déanaí Daly mar easpag Dhoire srian air sa chaoi a ndéanann sé cur síos ar imeachtaí. Déanann sé iarracht tuin an-chothrom a choinneáil, rud nach léiríonn, b'fhéidir, an fíor-mhothúchán feirge a bhí ann ag an am. Is measartha an tagairt a rinne sé do "Aontachtaithe suntasacha". Deir sé "nár thacaigh" na fir seo le Doire, ach go ndéanann tráchtairí eile (Inez McCormack ina measc) tagairt dóibh mar "Lundys" nó mar fhealltóirí. Ní thugann Daly aghaidh ar cheist an tseicteachais sa sliocht seo.

Marcáiltear caighdeán an fhreagra ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc
Réasúnta = 3-4 mharc   Lag = 0-2 mharc   10M

(b) Féadfaidh iarrthóirí argóint a dhéanamh ar son agus/nó i gcoinne na tuairime go bhfuil doiciméad B oibiachtúil. Déan an freagra a mheas maidir le cáilíocht na bpointí a rinneadh chun tacú leis an tuairim a thugtar.

D'fhéadfadh sé go gcuimseodh freagraí pointí dá leithéid seo:

- D'fhéadfadh an t-iarrthóir iarracht a dhéanamh an méid a thuigeann sé/sí le hoibiachtúlacht a shainiú, e.g. cuntas cothrom a thabhairt ar imeachtaí / iarracht a dhéanamh gach taobh a chur san áireamh / saoirse ó chlaonadh / gan a bheith aontaobhach nó pearsanta / eisiamh mothúcháin nó creideamh pearsanta, etc.
- Caitheann McCormack súil siar ar imeachtaí óna dearcadh mar cheardchumannaí agus mar ghníomhaí cearta daonna, mar sin ní féidir glacadh léi mar fhoinse oibiachtúil.
- Cuireann McCormack tuairimí láidre in iúl i ndoiciméad B. Tugann sí "cinneadh polaitiúil soiléir" ar Thuarascáil Lockwood agus tugann sí "Lundys an lae inniu" arna spreagadh ag "cuspóirí seicteacha" ar na mórshaoránaigh Aontachtacha a thacaigh go rúnda leis an Tuarascáil. Tá sí i bhfabhar gluaiseacht na gceart sibhialta, ag cur síos ar a ngníomhartha mar rudaí "síochánta agus diongbháilte" agus ag rá go ndearna stát TÉ iarracht arís agus arís eile muintir Dhoire a "náiriú". Is téarmaí mothúchánacha seachas téarmaí oibiachtúla iad seo.
- Déanann McCormack iarracht a bheith oibiachtúil trí raon tuairimí a thabhairt ina cuntas ar imeachtaí. Déanann sí cur síos ar an mbraistint "uafáis" i measc shaoránaigh Dhoire agus tugann faisnéis freisin faoi na "Seacht bhFear Gan Ainm" agus faoin "MP Aontachtach radacaí", Desmond Boal.
- D'fhéadfadh iarrthóirí a mhaíomh go bhfuil doiciméad B oibiachtúil mar sin, de thairbhe gurbh as cúlra Protastúnach í Inez McCormack agus gur chuir sí i gcoinne chinneadh Lockwood. Léiríonn sí a cuid oibiachtúlachta de thairbhe nár lean sí dearcadh neamhghéilliúil na nAontachtaithe.

Marcáiltear caighdeán an fhreagra ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc
Réasúnta = 3-4 mharc   Lag = 0-2 mharc   10M

4 Comhthéacsúchán (40 marc)

Conas a chuir conspóid Chúil Raithin agus ábhair eile leis an teannas i nDoire idir lár agus deireadh na 1960idí? (Tabhair do d'aire go bhfuil *dhá* chuid ann.)

I gceist 4, tosaítear le marcáil de réir ailt.

Marc Carnach = Uasmharc. 24 mharc **Meastóireacht Ghinearálta** = Uasmharc 16 mharc

Marc Carnach (MC)

Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Roinnfidh an ceartaitheoir an freagra ina ailt nó a chomhionannas.

D'fhéadfadh sé go gcuimseodh alt nó a chomhionannas pointí dá leithéid seo:

(i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
(ii) Eipeasóid, pas nó stáitse i seicheamh eachtraí;
(iii) Gné de thopaic/shaincheist, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(iv) Pointe in argóint nó plé, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(v) Míniú coincheapa nó téarma, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(vi) Líon ráitis fíorais shuntasacha, ábhartha, míniú nó trácht ar féidir, cé nach bhfuil siad nasctha ná ceangailte dá chéile, iad a chur san áireamh agus a mheasúnú mar chomhionannas ailt;
(vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmharc 4 mharc)

I ndiaidh an cheist a roinnt ina hailt nó a gcomhionannas, bronnfaidh an ceartaitheoir marcanna do gach alt nó a chomhionannas mar seo a leanas:

Sármhaith:	11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchtaireachta. Cuireadh in iúl go soiléir é, cruinn agus faisnéis shubstaintiúil.
An-mhaith:	8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
Go maith:	6 mharc-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
Réasúnta:	3-5 mharc	Eolas teoranta/ar éigean é á chur i láthair.
Lag:	0-2 mharc	Gan tábhacht/gan baint le hábhar/botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna MG á mbronnadh, cuirfidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith:	14-16 mharc
An-mhaith:	11-13 mharc
Go Maith:	6-10 marc
Réasúnta:	4-5 mharc
Lag:	2-3 mharc
An-lag:	0-1 mharc

Agus marcanna MG á mbronnadh, níor cheart go mbeadh an scrúdaitheoir ag súil le freagraí níos iomláine ná 40% i gcomparáid leis na freagraí ar na ceisteanna níos faide maidir le topaicí i Roinn 2 agus i Roinn 3.

Leanann prionsabal seo na marcála de réir ailt (MC agus MG) ar aghaidh ar feadh Roinn 2 agus 3. Tá an coibhneas MC go MG le fanacht mar 60/40 ar feadh an scrúdpháipéir.

Roinn 2 agus Roinn 3:
AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 MARC)

2022: Freagair ceist AMHÁIN as gach ceann de DHÁ thopaic.

I Roinn 2 agus 3, iarrtar ar iarrthóirí freagra a thabhairt ar cheist staire. Marcálfar a bhfreagraí faoi dhá cheannteideal:

Marc Carnach (MC) Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MC = 60 marc.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) do chaighdeán an fhreagra trí chéile i gcomhthéacs na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MG = 40 marc.

Marcáil an Freagra

Chun an freagra a mharcáil, rachaidh an ceartaitheoir i ngleic leis an ábhar go neamhchlaonta maidir le raon na bhfreagraí bailí ar féidir bheith ag súil leo ó iarrthóir ag an leibhéal seo agus le tuiscint ar an raon eolais agus scileanna stairiúla a éilíonn an siollabas. Roinnfidh an ceartaitheoir an freagra ina ailt nó a chomhionannas:

(i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
(ii) Eipeasóid, pas nó stáitse i seicheamh eachtraí;
(iii) Gné de thopaic/shaincheist, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(iv) Pointe in argóint nó plé, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(v) Míniú coincheapa nó téarma, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(vi) Líon ráitis fíorais shuntasacha, ábhartha, míniú nó trácht ar féidir, cé nach bhfuil siad nasctha ná ceangailte dá chéile, iad a chur san áireamh agus a mheasúnú mar chomhionannas ailt;
(vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Bronnfaidh an ceartaitheoir marcanna do gach alt nó a chomhionannas mar seo a leanas:

Marc Carnach (MC) (Uasmhéid = 60 marc)

***Sármhaith**:* 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchtaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
***An-mhaith**:* 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
***Go maith**:* 6 mharc-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
***Réasúnta**:* 3-5 mharc	Eolas teoranta/ar éigean é á chur i láthair
***Lag**:* 0-2 mharc	Gan tábhacht/gan baint le hábhar/botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) (Uasmharc = 40 marc)

Sármhaith: 34-40 marc	Sármhaith sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, go háirithe sa chás go léirítear foghlaim mhionghéar, léitheoireacht leathanréimseach, cumas anailíse nó tráchtaireacht fhorleitheadach.
An-mhaith: 28-33 marc	Go han-mhaith – ach gan é a bheith sármhaith – sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, i.e. cruinn agus cuimsitheach.
Go Maith: 22-27 marc	Ar chaighdeán maith ó thaobh an chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, ach gan é a bheith eisceachtúil maidir leis an eolas ná an tráchtaireacht a chuirtear ar fáil.
Réasúnta: 16-21 mharc	Iarracht mheasartha ar an gceist a leagadh amach, ach tá lochtanna inaitheanta ann, e.g.: clúdach neamhiomlán, sonraí nach mbaineann le hábhar, míchruinneas fíorasach.
***Lag**:* 10-15 mharc	Go dona sa mhéid agus go dteipeann ar an iarrthóir an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt, ach fiúntas áirithe leis ina dhiaidh sin féin.
An-lag: 0-9 marc	Freagra an-dona nach bhfuil ann, ar an gcuid is fearr de, ach blúiríní eolais.

Agus marcanna MG á mbronnadh, déanfaidh an scrúdaitheoir feabhas an fhreagra a mheas agus na gnéithe seo a leanas á gcur san áireamh de réir mar is cuí:

- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas anailís a dhéanamh ar na nithe a bhaineann leis an gceist a cuireadh (i.e. níos mó ná tuairisc reacaireachta sa fhreagra)?
- Cé chomh maith is a láimhseáil an t-iarrthóir an fhianaise a bhaineann le hábhar a chuireann bonn iontaofa faoina c(h)uid anailíse?
- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas cúis a chur i láthair agus a theacht ar lón tátail (i.e. an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt)?

Roinn 2: ÉIRE

Éire: Topaic 1
Éire agus an tAontas, 1815-1870

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (freagraí rialtais + freagraí príobháideacha)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (sa bhaile + thar lear)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

Éire: Topaic 2
Gluaiseachtaí ar son leasú polaitíochta agus sóisialta, 1870-1914

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (cén fáth + conas)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

Éire: Topaic 3
Ar thóir an fhlaithis agus tionchar na críochdheighilte, 1912-1949

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

Éire: Topaic 4
Diaspóra na hÉireann, 1840-1966

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

Éire: Topaic 6
An rialtas, an geilleagar agus an tsochaí i bPoblacht na hÉireann, 1949-1989

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (Lemass + Whitaker)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (an tArdeaspag McQuaid + an Vatacáin II)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1
An náisiúnachas agus foirmiú stát san Eoraip, 1815-1871

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (neamhsheasmhach go polaitiúil + táirgiúil go cultúrtha)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2
Náisiúnstáit agus teannas idirnáisiúnta, 1871-1920

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3
Deachtóireacht agus daonlathas san Eoraip, 1920-1945

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (cogadh + síocháin)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4

Easaontas agus athailíniú san Eoraip, 1945-1992

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (tionscain + forbair)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné (rath + teip)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5

Cúlú na hEorpa ó impireachtaí agus an toradh, 1945-1990

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: An uimhir iolra: "Tíortha Eorpacha"
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (fadhbanna + cé chomh héifeachtach)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6

Na Stáit Aontaithe agus an domhan, 1945-1989

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (láidreachtaí + laigí)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA 2022

Scéim mharcála

STAIR
An Nua-Aois Luath

ARDLEIBHÉAL

AN TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

LÉITEAR AN tIOMLÁN SULA MARCÁILTEAR AON NÍ!

PLEAN IMLÍNEACH (15 marc)

Foinsí a lua = 6 mharc

Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar trí fhoinse chuí a lua.

Gach foinse chuí a lua go cruinn = 2 mharc

Údar agus teideal amháin = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (e.g. foilsitheoir, dáta) = 1 mharc

2 mharc x 3 = uasmhéid 6 mharc maidir le trí fhoinse

N.B. 'Ní ghlacfar le gnáth-théacsleabhair scoile mar fhoinsí oiriúnacha chun críche staidéir thaighde.' RO/CNCM Treoirlínte, lch 14.

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Maidir le gach ceann de na trí chritéar, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Sainiú agus bunús (uasmharc = 3 mharc)	***Aidhmeanna a shonrú*** (uasmharc = 3 mharc)	***Cur chuige a shonrú*** (uasmharc = 3 mharc)
Go han-mhaith = 3	Go han-mhaith = 3	Go han-mhaith = 3
Go maith = 2	Go maith = 2	Go maith = 2
Réasúnta = 1	Réasúnta = 1	Réasúnta = 1

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 mharc)

Tagairt a dhéanamh do láidreachtaí agus/nó laigí na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt do na TRÍ fhoinse GO LÉIR	***Sármhaith:*** 22-25 marc ***An-mhaith:*** 17-21 marc ***Go Maith:*** 13-16 mharc ***Réasúnta:*** 9-12 mharc ***Lag:*** 0-8 marc
Gan ann ach tagairt do DHÁ fhoinse	***Sármhaith:*** 15-17 marc ***An-mhaith:*** 12-14 mharc ***Go Maith:*** 9-11 mharc ***Réasúnta:*** 6-8 marc ***Lag:*** 0-5 mharc
Gan ann ach tagairt d'fhoinse AMHÁIN	***Sármhaith:*** 8-9 marc ***An-mhaith:*** 6-7 marc ***Go Maith:*** 4-5 mharc ***Réasúnta:*** 2-3 mharc ***Lag:*** 0-1 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

Eolas ar an stair – 25 marc Críochnúil Cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	***Sármhaith:*** 21-25 ***An-mhaith****:* 16-20 ***Go maith****:* 11-15 ***Réasúnta****:* 6-10 ***Lag****:* 0-5
Scileanna taighde – 15 mharc – Mar shampla Taighde sách domhain léirithe Úsáid na bhfoinsí Plé cóir cothrom ar na ceisteanna	***Sármhaith:*** 13-15 ***An-mhaith****:* 10-12 ***Go maith****:* 7-9 ***Réasúnta****:* 4-6 ***Lag****:* 0-3
Cur i Láthair – 10 marc Litearthacht Comhleanúnachas Leagan Amach	***Sármhaith:*** 9-10 ***An-mhaith:*** 7-8 ***Go maith****:* 5-6 ***Réasúnta****:* 3-4 ***Lag:*** 0-2

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir é seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.

Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine, agus marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Sármhaith: 9-10
An-mhaith: 7-8
Go Maith: 5-6
Réasúnta: 3-4
Lag: 0-2

Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB) (100 marc)

1. Léirthuiscint (20 marc)

(a) Gléasann sé mar ghaiscíoch/tá duibléid, seircín agus bríste air, agus a chlaíomh lena thaobh 5M

(b) Arm marcach agus saighdiúirí coise. 5M

(c) Gur cheart gruaig fhada a bhearradh//í a bhearradh de réir nós na Sasanach. 5M

(d) Ionsaíodh é, goideadh a chuid capall agus a chuid airgid, goineadh é agus fágadh amhail marbh é. 5M

2. Comparáid (20 marc)

(a) Tugann Doiciméad A léargas an-diúltach ar Meiler Magrath ach tugann Doiciméad B leithscéal dá iompar. I nDoiciméad A, cuirtear síos air mar mhaistín a bhaineann mí-úsáid as a stádas mar ardeaspag ar go leor bealaí difriúla. Tugann Doiciméad B le fios go bhfuil sé cliste, go bhfuil freagra aige ar gach a gcuirtear ina leith, cé gur cosúil go bhfuil cuid dá leithscéalta gan dealramh. Cosnaíonn sé a chuid gníomhartha trína dhílseacht don choróin a fhógairt.

Doic A

- Is cearrbhach é Meiler a bhaineann úsáid as maoin na heaglaise chun a fhiacha a íoc. Ceapann sé duine "agus gan ann ach tuata" i bpost tábhachtach san eaglais i Luimneach
- Cuireann sé olc air nuair a iarrtar air an pá a bhí coinnithe siar uathu a thabhairt do dhaoine.
- Bíonn sé cruálach go fisiciúil le daoine, e.g., d'ionsaigh sé Seán Ó Maoldomhnaigh le scian agus ghearr sé an craiceann dá cheann.
- Téann sé thart faoin tuath mar ghaiscíoch seachas eaglaiseach, ag sceimhliú na ndaoine lena bhuíon fear armtha.
- Baineann sé úsáid as a arm marcach agus saighdiúirí coise chun a chuid argóintí a bhuachan le lámh láidir.

Doic B

- D'ardaigh sé Tadhg Ó hIfearnáin de bharr a "fhiúntais".
- Ghearr sé gruaig Sheáin Uí Mhaoldomhnaigh chun géillsine d'ord na Banríona a chur i bhfeidhm go mbearrfaí gruaig de réir nós na Sasanach. Bhí an locht ar Ó Maoldomhnaigh gur gearradh píosa beag dá chraiceann

de bharr gur chuir sé i gcoinne iarracht Meiler chun bearradh gruaige a thabhairt dó.

- Téann sé thart armtha de bharr go bhfuil mórán naimhde aige de bhrí go bhfuil sé dílis do Dhia don Bhanríon. Ionsaíodh agus "fágadh amhail marbh é" agus é ar dualgas ar son na Banríona.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:
Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 marc Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc Lag = 0-1 mharc
10M

Freagair agus tagairt agat don dá dhoiciméad = uasmharc 5 mharc

(b) Sea, tugann an dá dhoiciméad le tuiscint go bhféadfadh Éire a bheith ina háit fhoréigneach sna 1590idí?

Doiciméad A:

- Cuirtear síos ar Meiler mar seo a leanas: "is cruálach mar a bhuaileann sé daoine". Tugann an scríbhneoir sampla den rud a rinne Meiler ar Sheán Ó Maoldomhnaigh, agus deir sé nach bhfuil ann ach "duine amháin", a thugann le fios go dtugadh sé drochíde fhisiciúil go minic do dhaoine eile.
- Téann Meiler thart faoin tuath agus é armtha mar ghaiscíoch, lena bhuíon fear armtha in éineacht leis. "Sceimhlíonn" sé sin na daoine.
- Buann Meiler argóintí le lámh láidir seachas le fórsa réasúnaíochta. Géilleann a chuid chomharsana de bharr bulaíochta le bagairt na bhfear armtha.

Doiciméad B:

- Braitheann Meiler go bhfuil i dteideal dlí na Banríona a chur i bhfeidhm ach an lámh láidir a úsáid, fearacht an ionsaí ar Sheán Ó Maoldomhnaigh.
- Tagann Meiler i dtír ar an leithscéal gur ionsaíodh é "ocht mbliana déag ó shin" chun a iompar cogúil reatha a chosaint. Ó tharla go dtéann sé thart armtha, agus buíon fear armtha in éineacht leis, d'fhéadfadh sé go dtabharfadh sé sin le fios go mbíonn eagla air de shíor roimh ionsaí, rud a léiríonn go bhfuil Éire ina háit fhoréigneach sna 1590idí. Mar sin féin, cuireann a iompar féin le bagairt na láimhe láidre in Éirinn ag an am.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:
Sármhaith = 5 mharc Go han-mhaith = 4 marc Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc Lag = 0-1 mharc
10M

Freagair agus tagairt agat don dá dhoiciméad = uasmharc 5 mharc

3. Criticeas (20 marc)

(a) Is ea agus/nó Ní hea. Déan an freagra a mheasúnú ar chaighdeán na gcúiseanna a tugadh. D'fhéadfadh sé go gcuimseodh freagraí pointí dá leithéid seo:

- Tá an scríbhneoir claonta in aghaidh Magrath. Cuireann na pointí ar fad a rinneadh ina leith droch-chuma air. Ní luaitear aon phointí dearfacha.
- Léiríonn ton an tsleachta claontacht an scríbhneora. Cuireann sé alltacht ("gan ann ach tuata") nó bá ("óna chlár éadain go dtí mullach a chinn den fhear bocht") in iúl chun béim a chur ar a olcas agus a bhí brúidiúlacht Magrath.
- Meabhraíonn sé don léitheoir go bhfuil Magrath "ag déanamh dearmad ar an onóir is dual dá phost mar Ardeaspag" chun cuma níos scannalaí a chur ar a iompar.
- Cuireann sé a thuairimí diúltacha leis seachas cloí leis na fíorais Luann sé an buíon "fear armtha" agus deir sé go bhfuil siad "ag sceimhliú na ndaoine" agus ag tabhairt "drochshampla" dóibh. B'fhéidir go bhfuil sé seo fíor.
- Is dócha go ndéanann sé áibhéil faoin gcur síos ar ghortuithe Sheáin Uí Mhaoldomhnaigh.
- D'fhéadfaí a mhaíomh nach bhfuil an scríbhneoir claonta de bhrí go dtacaíonn sé lena líomhaintí in aghaidh Magrath le hainmneacha na ndaoine agus leis na logainmneacha (Tadhg Ó hIfearnáin, Cathair Chinn Lis, etc). Tá an scríbhneoir ag tabhairt cuntas fíorasach ar dhrochiompar Magrath.
- Tá a líomhaintí a dhéantar bunaithe ar fhíorais seachas claontacht, agus tá cruthúnas air seo ó chosaint Magrath i ndoiciméad B, áit nach séanann sé gur tharla aon cheann de na heachraí seo.

Marcáiltear caighdeán an fhreagra ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc Go han-mhaith = 7-8 marc Go maith = 5-6 mharc
Réasúnta = 3-4 mharc Lag = 0-2 mharc 10M

(b) D'fhéadfadh sé go gcuimseodh freagraí pointí dá leithéid seo:

- Baineann an dá dhoiciméad le páipéir an Stáit Éireannaigh agus is taifid luachmhara, oifigiúla iad seo maidir le stair na hÉireann a staidéar.
- Is foinsí príomhúla iad seo, a théann siar go dtí na heachtraí a ndéantar cur síos orthu iontu agus tugann siad léargas daoine a bhí páirteach i gnóthaí na hÉireann.
- Léiríonn doiciméad A imní faoi iompar Magrath ach tugann doiciméad B míniú nó cosaint ar a iompar. Nuair a chuirtear le chéile iad, tugann siad dhá thaobh den scéal céanna, rud atá an-úsáideach don staraí.
- Tá siad luachmhar de bhrí go dtugann siad léargas dúinn ar dhuine fíorthábhachtach in Éirinn Ré Eilíse mar aon le léargas a thabhairt ar stát na hÉireann agus údarás rialtais ag an am.
- Léiríonn siad nach gá gur chuir an Reifirméisean Protastúnach deireadh le drochíde maidir leis an eaglais in Éirinn.
- Tugann siad sonraí spéisiúla dúinn maidir leis an mbealach a ndeachaigh dlíthe nua, amhail an chaoi a mbearradh muintir na hÉireann a gcuid gruaige, i bhfeidhm ar dhaoine ag an am.

Marcáiltear caighdeán an fhreagra ar scála aistritheach as 10:
Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc
Réasúnta = 3-4 mharc   Lag = 0-2 mharc   10M

4 Comhthéacsúchán (40 marc)

I gceist 4, tosaítear le marcáil de réir ailt.

Marc Carnach = Uasmharc. 24 mharc **Meastóireacht Ghinearálta** = Uasmharc 16 mharc

Marc Carnach (MC)
Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus atá ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Roinnfidh an ceartaitheoir an freagra ina ailt nó a chomhionannas.
D'fhéadfadh sé go gcuimseodh alt nó a chomhionannas pointí dá leithéid seo:

- (i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
- (ii) Eipeasóid, pas nó stáitse i seicheamh eachtraí;
- (iii) Gné de thopaic/shaincheist, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
- (iv) Pointe in argóint nó plé, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
- (v) Míniú coincheapa nó téarma, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
- (vi) Líon ráitis fíorais shuntasacha, ábhartha, míniú nó trácht ar féidir, cé nach bhfuil siad nasctha ná ceangailte dá chéile, iad a chur san áireamh agus a mheasúnú mar chomhionannas ailt;
- (vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmharc 4 mharc)

I ndiaidh an cheist a roinnt ina hailt nó a gcomhionannas, bronnfaidh an ceartaitheoir marcanna do gach alt nó a chomhionannas mar seo a leanas:

***Sármhaith**:* 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchtaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
***An-mhaith**:* 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
***Go maith**:* 6-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
***Réasúnta**:* 3-5 mharc	Eolas teoranta/ar éigean é á chur i láthair
***Lag**:* 0-2 mharc	Gan tábhacht/gan baint le hábhar/botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna MG á mbronnadh, cuirfidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith: 14-16 mharc

An-mhaith: 11-13 mharc

Go Maith: 6-10 marc

Réasúnta: 4-5 mharc

Lag: 2-3 mharc

An-lag: 0-1 mharc

Agus marcanna MG á mbronnadh, níor cheart go mbeadh an scrúdaitheoir ag súil le freagraí níos iomláine ná 40% i gcomparáid leis na freagraí ar na ceisteanna níos faide maidir le topaicí i Roinn 2 agus i Roinn 3.

Leanann prionsabal seo na marcála de réir ailt (MC agus MG) ar aghaidh ar feadh Roinn 2 agus 3. Tá an coibhneas MC go MG le fanacht mar 60/40 ar feadh an scrúdpháipéir.

Roinn 2 agus Roinn 3:
AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 MARC)

2022: Freagair ceist AMHÁIN as gach ceann de DHÁ thopaic.

I Roinn 2 agus 3, iarrtar ar iarrthóirí freagra a thabhairt ar cheist staire. Marcálfar a bhfreagraí faoi dhá cheannteideal:

Marc Carnach (MC) Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MC = 60 marc.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) do chaighdeán an fhreagra trí chéile i gcomhthéacs na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MG = 40 marc.

Marcáil an Freagra

Chun an freagra a mharcáil, rachaidh an ceartaitheoir i ngleic leis an ábhar go neamhchlaonta maidir le raon na bhfreagraí bailí ar féidir bheith ag súil leo ó iarrthóir ag an leibhéal seo agus le tuiscint ar an raon eolais agus scileanna stairiúla a éilíonn an siollabas. Roinnfidh an ceartaitheoir an freagra ina ailt nó a chomhionannas:

(i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
(ii) Eipeasóid, pas nó stáitse i seicheamh eachtraí;
(iii) Gné de thopaic/shaincheist, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(iv) Pointe in argóint nó plé, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(v) Míniú coincheapa nó téarma, le tagairtí fíorasacha tacaíochta;
(vi) Líon ráitis fíorais shuntasacha, ábhartha, míniú nó trácht ar féidir, cé nach bhfuil siad nasctha ná ceangailte dá chéile, iad a chur san áireamh agus a mheasúnú mar chomhionannas ailt;
(vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Bronnfaidh an ceartaitheoir marcanna do gach alt nó a chomhionannas mar seo a leanas:

Marc Carnach (MC)	(Uasmharc = 60 marc)
***Sármhaith**: 11-12 mharc*	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchtaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
***An-mhaith**: 8-10 marc*	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
***Go maith**: 6-7 marc*	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
***Réasúnta**: 3-5 mharc*	Eolas teoranta/ar éigean é á chur i láthair
***Lag**: 0-2 mharc*	Gan tábhacht/gan baint le hábhar/botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) (Uasmharc = 40 marc)

Sármhaith: 34-40 marc	Sármhaith sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, go háirithe sa chás go léirítear foghlaim mhionghéar, léitheoireacht leathanréimseach, cumas anailíse nó tráchtaireacht fhorleitheadach.
An-mhaith: 28-33 marc	Go han-mhaith – ach gan é a bheith sármhaith – sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, i.e. cruinn agus cuimsitheach.
Go Maith: 22-27 marc	Ar chaighdeán maith ó thaobh an chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, ach gan é a bheith eisceachtúil maidir leis an eolas ná an tráchtaireacht a chuirtear ar fáil.
Réasúnta: 16-21 mharc	Iarracht mheasartha ar an gceist a leagadh amach, ach tá lochtanna inaitheanta ann, e.g.: clúdach neamhiomlán, sonraí nach mbaineann le hábhar, míchruinneas fíorasach.
***Lag**:* 10-15 mharc	Go dona sa mhéid agus go dteipeann ar an iarrthóir an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt, ach fiúntas áirithe leis ina dhiaidh sin féin.
An-lag: 0-9 marc	Freagra an-dona nach bhfuil ann, ar an gcuid is fearr de, ach blúiríní eolais.

Agus marcanna MG á mbronnadh, déanfaidh an scrúdaitheoir feabhas an fhreagra a mheas agus na gnéithe seo a leanas á gcur san áireamh de réir mar is cuí:

- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas anailís a dhéanamh ar na nithe a bhaineann leis an gceist a cuireadh (i.e. níos mó ná tuairisc reacaireachta sa fhreagra)?

- Cé chomh maith is a láimhseáil an t-iarrthóir an fhianaise a bhaineann le hábhar a chuireann bonn iontaofa faoina c(h)uid anailíse?

- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas cúis a chur i láthair agus a theacht ar lón tátail (i.e. an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt)?

ROINN 2: ÉIRE

Éire: Topaic 1

Leasú agus Reifirméisean in Éirinn na dTúdarach, 1494-1558

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (láidreachtaí + laigí)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (polaitiúil + creidimh)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (Éadbhard VI agus Máire I)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

Éire: Topaic 3

An ríocht in aghaidh na coilíneachta – an streachailt don lámh in uachtar in Éirinn, 1603-1660

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (cén fáth + cé chomh rathúil)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

Éire: Topaic 4

Cinsealacht choilíneachta á bunú, 1660-1715

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné (Caitlicigh + Protastúnaigh)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   NÓTA: DHÁ ghné
   (ceisteanna + páirteachas saighdiúirí ó mhór-roinn na hEorpa)
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

Éire: Topaic 5

Coilíneacht v. na Ríochta – teannas in Éirinn i lár an 18ú haois déag, 1715-1770

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

Éire: Topaic 6

Deireadh na ríochta Éireannaí agus bunú an Aontais, 1770-1815

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
   TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
   Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1
An Eoraip ón Athbheochan go dtí an Reifirméisean, 1492-1567

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Sasana + an Eoraip)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (polaitiúil + creidimh)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2
Creideamh agus cumhacht: an pholaitíocht i ndeireadh an 16ú haois déag, 1567-1609

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3
Dul ar gcúl na Sean-Eorpa, 1609-1660

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4

Seo cuntas finné súl ar Dhóiteán Mór Londan, 1666.

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (bhí meas air + bhí eagla roimhe)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (fonn + cé chomh rathúil)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5

Impireachtaí á mbunú, 1715-1775

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

4. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6

Impireachtaí faoi réabhlóid, 1715-1775

1. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
TABHAIR DO D'AIRE: DHÁ ghné (talmhaíocht + tionsclaíocht)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

2. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (leas + dochar)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

3. Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (buanna luatha + cailleadh)
Mura bhfuil ann ach CEANN amháin, Uasmharc. MC = 50

4 Uasmharc MC = 60 Uasmharc MG = 40

Appendix 1

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos**.

Tábla 300 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 300 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 225 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mharc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
226	22
227 - 230	21
231 - 233	20
234 - 236	19
237 - 240	18
241 - 243	17
244 - 246	16
247 - 250	15
251 - 253	14
254 - 256	13
257 - 260	12
261 - 263	11

Bunmharc	Marc Bónais
264 - 266	10
267 - 270	9
271 - 273	8
274 - 276	7
277 - 280	6
281 - 283	5
284 - 286	4
287 - 290	3
291 - 293	2
294 - 296	1
297 - 300	0